

Sygn. akt III AUa 909/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 maja 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Joanna Baranowska

Sędziowie: SSA Jacek Zajązkowski

SSA Anna Szczepaniak-Cicha (spr.)

Protokolant: st. sekr. sąd. Aleksandra Słota

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 17 maja 2017 r. w Ł.

sprawy **T. B.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.**

o emeryturę

na skutek apelacji T. B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 29 kwietnia 2016 r. sygn. akt VIII U 2956/15

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 909/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 7 sierpnia 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił T. B. prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach, gdyż nie udowodnił wymaganych 15 lat pracy w szczególnych warunkach na dzień 1 stycznia 1999 r.

W dniu 18 sierpnia 2015 r. T. B. złożył odwołanie od tej decyzji wnosząc o jej zmianę i przyznanie prawa do emerytury. Domagał się uznania, że pracę w szczególnych warunkach wykonywał w trakcie zatrudnienia w Kombinacie (...) i Gipsowego w W. Zakład (...).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie argumentując jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Do stażu pracy w warunkach szczególnych nie zaliczono okresu zatrudnienia w Kombinacie (...) - Wapienniczego w W. Zakład w D. od 11 lipca 1975 r. do 31 lipca 1983 r. z uwagi na brak dokumentacji pracowniczej potwierdzającej zatrudnienie w warunkach szczególnych. Ze świadectwa pracy z tego okresu zatrudnienia wynika, iż ubezpieczony pracował na stanowisku tokarza i technika ds. planów produkcji pomocniczej.

Sąd Okręgowy w Łodzi wyrokiem z dnia 29 kwietnia 2016 r. oddalił odwołanie T. B..

Sąd Okręgowy ustalił, że T. B., urodzony (...), wniosek o emeryturę złożył w dniu 27 kwietnia 2015 r. Nie jest członkiem OFE. W postępowaniu przed organem rentowym wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 r. udokumentował staż

ubezpieczeniowy w wymiarze 24 lata 5 miesięcy i 3 dni okresów składkowych, 10 dni okresów nieskładkowych oraz 4 lata 3 miesiące i 7 dni okresów uzupełniających (rolnictwo). Staż sumaryczny wyniósł 25 lat. Zakład Ubezpieczeń Społecznych uwzględnił wnioskodawcy staż pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 14 lat 8 miesięcy i 19 dni. Są to okresy zatrudnienia od 3 kwietnia 1984 r. do 1 lipca 1992 r., od 2 lipca 1992 r. do 1 stycznia 1998 r. i od 2 stycznia 1998 r. do 31 grudnia 1998 r. (z wyłączeniem okresów niezdolności do pracy z przyczyn zdrowotnych po 14 listopada 1991 r.).

Sąd ustalił, że T. B. jest z zawodu technikiem mechanikiem o specjalności obróbka skrawaniem. Od 11 lipca 1975 r. do 31 lipca 1983 r. wnioskodawca był zatrudniony w Kombinacie (...) i Gipsowego w W. Zakład w D. w pełnym wymiarze czasu pracy. W świadectwie z dnia 29 lipca 1983 r. pracodawca wykazał, że w okresie zatrudnienia w tym zakładzie wnioskodawca zajmował stanowisko tokarza, a ostatnio technika ds. planowania produkcji pomocniczej. W trakcie zatrudnienia w Kombinacie (...) w W. ubezpieczony odbywał zasadniczą służbę wojskową od 23 kwietnia 1976 r. do 20 kwietnia 1978 r. W Kombinacie (...) i Gipsowego w W. Zakład w R. (Oddział D.) wnioskodawca pracował od dnia 11 lipca 1975 r. na stanowisku tokarza, najpierw na odbywając staż, a od dnia 10 maja 1978 r. na czas nieokreślony. Z dniem 22 kwietnia 1976 r. został zwolniony z pracy do odbycia służby wojskowej. W karcie obiegowej zmiany z dnia 22 kwietnia 1976 r. wpisano, że zajmował stanowisko ślusarza i że rozliczył się z narzędzi. Po zakończeniu służby T. B. został ponownie przyjęty do pracy do tego zakładu pracy w dniu 10 maja 1978 r. na stanowisko ślusarza. Z dniem 1 grudnia 1978 r. wnioskodawcy powierzono stanowisko starszego technika ds. planowania produkcji pomocniczej, a z dniem 1 czerwca 1982 r. - technika. W tym charakterze ubezpieczony pracował do końca zatrudnienia w zakładzie. W karcie obiegowej zmiany z dnia 29 lipca 1983 r. wskazano, że T. B. zajmował stanowisko pracownika umysłowego.

Z dalszych ustaleń wynika, że na stanowisku starszego technika ds. przygotowania produkcji pomocniczej do zakresu obowiązków odwołującego należało m.in.: rejestrowanie i potwierdzenie wpływu zamówień w ciągu 14 dni od daty wpływu, prowadzenie książki rejestracji zamówień (osobno przyjętych i osobno odmówionych), opracowanie wstępnych harmonogramów rocznych produkcji pomocniczej oraz uzgadnianie ich ze zlecniodawcami.

Na stanowisku technika do zakresu obowiązków T. B. należało m.in.: prowadzenie rejestru zleceń, potwierdzanie ich oraz bilansowanie, kompletowanie dokumentacji zleceń oraz rozpatrywanie jej pod względem wykonania w zakładzie, rozpracowywanie dokumentacji na poszczególne zamówienia pod względem materiałowym i składanie zamówień na materiały w zaopatrzeniu z odpowiednim wyprzedzeniem.

Kombinat zajmował się produkcją części dla utrzymania ruchu cementowni. W zakładzie była brygada ślusarzy. Funkcjonowała także tokarnia. Częstą praktyką w zakładzie było wykonywanie pracy przez osoby zatrudnione na stanowiskach niezgodnych z umowami o pracę, angażami. Zakład ten remontował wszystkie cementownie. T. B. nie posiadał uprawnień spawacza. Na początku zatrudnienia, z powodu braku wolnych tokarek, ubezpieczony skierowany został do ślusarni.

Wykonując pracę ślusarza - od początku zatrudnienia do 30 listopada 1978 r. (z przerwą na odbycie zasadniczej służby wojskowej) - wnioskodawca pracował w warsztacie. Przygotowywał elementy do spawania. Wycinał, szlifował i przygotowywał elementy stalowe. Pracował przy użyciu młotka, przecinaka, sporadycznie spawał (wykonywał spoiny, szepiał). W warsztacie występowało zapylenie i hałas. Wnioskodawca otrzymywał posiłki regeneracyjne (mleko, soki, konserwy). Od 1 grudnia 1978 r. do końca zatrudnienia w tym zakładzie, zajmując stanowisko technika do spraw planowania, wnioskodawca zbierał zamówienia do produkcji pomocniczej, przekazywał je do warsztatu i dopilnowywał realizacji tych zleceń w odpowiednich terminach. Połowę czasu pracy spędzał wówczas w biurze, połowę w warsztacie wykonując czynności ślusarskie. W trakcie zatrudnienia w tym przedsiębiorstwie odwołujący nie był nigdzie oddelegowywany.

Kombinat (...) i Gipsowego w W. Zakład w R. (Oddział D.) nie wystawił wnioskodawcy świadectwa pracy w warunkach szczególnych.

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał na podstawie dokumentów zawartych w aktach organu rentowego i załączonych do akt sprawy, których wiarygodność nie była przez strony kwestionowana oraz zeznań odwołującego

się i zgłoszonych przez niego świadków: S. K. i Z. B., przy czym tego ostatniego świadka jedynie w części. Sąd nie dał wiary zeznaniom świadka Z. B. w takim zakresie, w jakim twierdził, że wnioskodawca w Kombinacie (...) i Gipsowego w W. Zakład w D. wykonywał w przeważającej mierze pracę spawacza, gdyż pozostają one w sprzeczności z treścią zgromadzonych dokumentów jak również zeznaniami samego wnioskodawcy, który sam przyznał, że wykonywał głównie pracę ślusarza.

W ustalonej podstawie faktycznej Sąd pierwszej instancji uznał odwołanie za niezasadne. Zgodnie z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku niższym, niż 65 lat (dla mężczyzn), jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych (tj. 15 lat) oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (w przypadku mężczyzn 25 lat). W myśl art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy, przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Zasady przechodzenia na emeryturę w obniżonym wieku oraz wykaz stanowisk do tego uprawniających określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Z treści wykazu A, stanowiącego załącznik do tego rozporządzenia wynika, że jako prace wykonywane w warunkach szczególnych traktuje się wymienione w dziale XIV: „Prace różne” pod poz. 12 „prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorowym”. Do prac tego rodzaju należy określona w wykazie A, stanowiącym załącznik nr 1 do zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 stycznia 1983 r. w dziale XIV pod poz. 12 pkt 1, praca na stanowisku: spawacz elektryczny i gazowy.

W rozpoznawanej sprawie wnioskodawca spełnił warunki do uzyskania emerytury w zakresie wymaganego wieku i ogólnego stażu pracy. Organ rentowy jako okres pracy w warunkach szczególnych zaliczył wnioskodawcy okres pracy w wymiarze 14 lat 8 miesięcy i 19 dni, to jest okresy zatrudnienia od 3 kwietnia 1984 r. do 1 lipca 1992 r., od 2 lipca 1992 r. do 1 stycznia 1998 r. i od 2 stycznia 1998 r. do 31 grudnia 1998 r., bez okresów zasiłkowych. Spór dotyczył okresu zatrudnienia w Kombinacie (...) - Wapienniczego w W. Zakład w D. od dnia 11 lipca 1975 r. do dnia 31 lipca 1983 r., za który to okres brak jest świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach wystawionego przez zakład pracy. Odwołujący się twierdził, że do stażu pracy w szczególnych warunkach powinno być zakwalifikowane zatrudnienie w charakterze ślusarza, w ramach którego wykonywał sporadycznie czynności spawacza.

Dokumenty znajdujące się w aktach osobowych wnioskodawcy w postaci świadectwa pracy, umów o pracę i angaży itp. dowodzą, że w Kombinacie (...) - Wapienniczego w W. Zakład w D. ubezpieczony został zatrudniony w dniu 11 lipca 1975 r. na stanowisku tokarza. Z karty obiegowej zmiany z dnia 22 kwietnia 1976 r. wynika, że z dniem 22 kwietnia 1976 r. odwołujący, zatrudniony dotychczas na stanowisku ślusarza, został zwolniony z pracy do odbycia służby wojskowej. W karcie obiegowej zmiany z dnia 27 kwietnia 1978 r. wpisano, że do pracy ponownie, po zakończeniu służby, został przyjęty w dniu 10 maja 1978 r. także na stanowisko ślusarza. Od dnia 1 grudnia 1978 r. T. B. był zatrudniony na stanowisku technika ds. planowania produkcji pomocniczej, a od dnia 1 czerwca 1982 r. na stanowisku technika. Wobec takiego przebiegu zatrudnienia należało rozważyć, czy któryś z wymienionych okresów zatrudnienia może być traktowany jako praca w warunkach szczególnych: od 11 lipca 1975 r. do 30 listopada 1978 r. - na stanowisku ślusarza, od 1 grudnia 1978 r. do 31 lipca 1983 r. - na stanowisku technika ds. planowania produkcji pomocniczej, a od dnia 1 czerwca 1982 r. na stanowisku technika. Bezsporne jest, że odwołujący nie posiada uprawnień spawacza, a czynności spawalnicze wykonywał jedynie sporadycznie. T. B. zajmował się głównie pracami ślusarskimi - do 30 listopada 1978 r., a od 1 grudnia 1978 r. jedynie połowę czasu pracy spędzał w warsztacie przy pracach ślusarskich (przez resztę czasu pracy wykonywał czynności tzw. pracownika umysłowego). Jako ślusarz wnioskodawca przygotowywał elementy do spawania dla spawaczy - wycinał, szlifował i przygotowywał elementy stalowe. Pracował przy użyciu

młotka, przecinaka. Okoliczności te potwierdzili przesłuchani w sprawie świadkowie. W oparciu o tak poczynione ustalenia nie ma podstaw do zaliczenia pracy w Kombinacie (...) - Wapienniczego w W. - Zakład w D. na żadnym stanowisku do stażu pracy w warunkach szczególnych.

Sąd zaznaczył, że dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, a tylko rodzaj powierzonej mu pracy, czyli charakter rzeczywiście wykonywanych zadań pracowniczych. Praca w szczególnych warunkach musi być wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin). Nie jest natomiast dopuszczalne uwzględnianie przy ustalaniu okresów pracy w szczególnych warunkach innych, równocześnie wykonywanych czynności w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika. Nie ulega wątpliwości, że pracy spawacza wnioskodawca nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze godzin pracy. Skoro w czasie 8. godzinnego czasu swojej pracy wykonywał głównie czynności ślusarskie, a od dnia 1 grudnia 1978 r. obok czynności ślusarskich także czynności na stanowisku technika (umysłowe), nie zaliczające się do prac wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., to nie ma podstaw do uznania, że było to stałe i pełnoetatowe wykonywanie pracy na stanowisku spawacza, czego wymaga przepis § 2 ust.1 rozporządzenia.

Podsumowując, Sąd Okręgowy stwierdził, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwała na przyjęcie, iż T. B. wykazał jedynie 14 lat 8 miesięcy i 19 dni okresów pracy w szczególnych warunkach, na wymagane 15 lat, toteż przesłanka 15 lat zatrudnienia w szczególnych warunkach nie została spełniona. W konsekwencji na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy odwołanie jako bezzasadne oddalił.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł T. B.. Zaskarżając wyrok w całości zarzucił rozstrzygnięciu:

- wydanie wyroku przed sędzią delegowanym z sądu niższego (rejonowego), będącego zarazem przewodniczącym składu orzekającego (sądu okręgowego), tj. z naruszeniem przepisu art. 46 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych, wskutek czego skład sądu był sprzeczny z przepisami prawa w myśl art. 379 pkt 4 k.p.c., co prowadzi do nieważności postępowania.

W oparciu o tak sformułowany zarzut wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku, zniesienie postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazanie sprawy do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Sieradzu, jako właściwemu miejscowo ze względu na miejsce zamieszkania ubezpieczonego.

W przypadku niepodzielenia tego zarzutu, z ostrożności procesowej, apelujący zarzucił wyrokowi ponadto:

- naruszenie prawa materialnego, tj. art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze przez jego niezastosowanie i uznanie, że ubezpieczony nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach w Kombinacie (...) - Wapienniczego w W. Zakład w D. w okresie od 11 lipca 1975 r. do 31 lipca 1983 r., wskutek czego Sąd błędnie ustalił, że staż pracy ubezpieczonego w szczególnych warunkach jak trwający poniżej 15 lat.

Wobec tego zarzutu, w przypadku nieuwzględnienia zarzutu nieważności postępowania, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie prawa do emerytury.

Zdaniem skarżącego, Sąd Okręgowy ustalając, że do obowiązków ubezpieczonego w Kombinacie należało wycinanie, szlifowanie elementów stalowych, sporadyczne spawanie spoin szczepnych nie rozważył, czy praca ta stanowiła „szlifowanie lub ostrzenie wyrobów i narzędzi metalowych oraz polerowanie mechaniczne” - pkt 78 działu III wykazu A przywołanego rozporządzenia. Wnioskodawca wycinał szlifował i przygotowywał elementy stalowe nie przy pomocy młotka i przecinaka, ale szlifierki, tarczy ściernych i palnika acetylenowo-tlenowego. Do zakresu obowiązków T. B. należało wykrawanie z arkuszy blach oraz ich szlifowanie, a nadto wyrabianie i szlifowanie kształtowników. Były to wyroby metalowe. Nie przeczy tym obowiązkom oznaczenie stanowiska pracy ubezpieczonego jako ślusarza, gdyż powyższe czynności stanowią jeden z przejawów pracy ślusarza. Także praca na stanowisku technika i starszego

technika była wykonywana w warunkach szczególnych - według pkt 24 działu XIV wykazu A, zaliczającego do warunków szczególnych kontrolę międzyoperacyjną, kontrolę jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. T. B. pracował zajmował stanowisko technika w wydziale, w którym jako podstawowe wykonywane były prace spawalnicze. Ubezpieczony w ramach swych obowiązków musiał czuwać nad jakością gotowych, wyrabianych tam produktów. Dotychczas zebrany materiał dowodowy daje podstawy do uznania pracy ubezpieczonego jako świadczącej w szczególnych warunkach w łącznym okresie przekraczającym 15 lat.

Sąd Apelacyjny w Łodzi zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy nie jest zasadna.

Chybiony jest przede wszystkim zarzut nieważności postępowania. Zaskarżony wyrok zapadł w dniu 29 kwietnia 2016 r. w składzie jednoosobowym, przewodnicząca składu była wówczas sędzią sądu rejonowego, delegowanym do pełnienia obowiązków sędziego w Sądzie Okręgowym w Łodzi z prawem przewodniczenia w sprawach rozpoznawanych przez ten Sąd w pierwszej instancji w składzie jednego sędziego i dwóch ławników albo w składzie jednego sędziego na okres od dnia 1 kwietnia 2016 r. do dnia 30 września 2016 r. Delegacji tej udzielono na podstawie art. 77 § 1 pkt 1 i art. 46 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 133 ze zm.) w dniu 18 marca 2016 r. (pismo MS k. 92). Taki zakres delegacji jest dopuszczalny z mocy art. 46 § 1 zd. 3 u.s.p., który przewiduje, że Minister Sprawiedliwości może przyznać sędziemu sądu rejonowego, delegowanemu do sądu okręgowego, prawo przewodniczenia w sprawach rozpoznawanych przez ten sąd w pierwszej instancji w składzie jednego sędziego i dwóch ławników albo w składzie jednego sędziego. W judykaturze za utrwalone uznać należy obecnie stanowisko, że ustawowe uprawnienie Ministra Sprawiedliwości do delegowania sędziego do pełnienia obowiązków sędziego w innym sądzie (art. 77 § 1 u.s.p.) może być w jego zastępstwie albo z jego upoważnienia wykonywane przez sekretarza stanu lub podsekretarza stanu (zob. uchwała pełnego składu Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2007 r., (...) I-4110-7/07, OSNC 2008 nr 4, poz. 42). Taka sytuacja wystąpiła w niniejszym przypadku. Wobec należytej obsady Sądu Okręgowego nie zachodzi zatem nieważność postępowania w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c.

Nietrafny jest także apelacyjny zarzut obrazy prawa materialnego - art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 887 ze zm.). Zgodnie z tą regulacją, ubezpieczeni urodzeni po dniu 31 grudnia 1948 r. uzyskują prawo do emerytury po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 ustawy (w przypadku mężczyzn 60 lat), jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999 r.) osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku oraz mają niezbędny okres składkowy i nieskładkowy o którym mowa w art. 27 ustawy (25 lat dla mężczyzn). Odnosząc się do samego warunku odpowiednio długiego okresu pracy w warunkach wskazać należy, że w myśl § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) okres ten winien wynosić co najmniej 15 lat, a sama praca musi być wymieniona w wykazie A, stanowiącym załącznik do rozporządzenia, prócz tego ma być wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (§ 2 ust. 1). Innymi słowy, praca uprawniająca do emerytury w obniżonym wieku musi być wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie A, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 14 września 2007 r., III UK 27/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 325; z dnia 19 września 2007 r., III UK 38/07, OSNP 2008 nr 1-22, poz. 329; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 66/07, LEX nr 483283; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 210/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz. 75, z dnia 24 marca 2009 r., I PK 194/08, LEX nr 528152). Tak też wywiódł Sąd a quo i zasadnie zważył - w ustalonej podstawie faktycznej, która nie została przez apelującego zakwestionowana zarzutami procesowymi - że T. B. nie spełnił przesłanki wymaganego stażu pracy w warunkach szczególnych na dzień 1 stycznia 1999 r.

Konstatacji tej nie zmienia brak oceny krytycznej Sądu co do nieuwzględnienia przez ZUS w spornym stażu pracy okresów niezdolności do pracy potwierdzonej zaświadczeniem lekarskim. Sąd Apelacyjny podziela ugruntowane stanowisko judykatury, że przy obliczaniu stażu szczególnego osób ubiegających się o emeryturę na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej uwzględnieniu podlegają okresy niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Przepis art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy emerytalnej został do tej ustawy dodany ustawą z 20 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 121, poz. 1264) i obowiązuje od dnia 1 lipca 2004 r. Zgodnie z jego brzmieniem, okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby, nie wlicza się do ustalania okresów zatrudnienia w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze. Zasada ta nie ma jednak zastosowania do oceny nabycia prawa do emerytury przed dniem 1 lipca 2004 r. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 maja 2005 r., II UK 219/04, OSNP 2005 nr 22, poz. 361) i osób wymienionych w art. 184 ustawy. W przepisie tym ustawodawca zapewnił ochronę ekspektatywy prawa podmiotowego dla osób, które w dniu 1 stycznia 1999 r. wypełniły warunki dotyczące stażu ogólnego i szczególnego. Ochrona tej ekspektatywy nie wygasła wskutek regulacji, dotyczącej ustalania okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych od dnia 1 lipca 2004 r. w inny sposób. Toteż wykazanie na dzień 1 stycznia 1999 r. okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach, wymaganego przepisem art. 184 ustawy, wyłącza ustalanie tego okresu ponownie po osiągnięciu wieku emerytalnego według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a ustawy (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2010 r., II UK 313/09, OSNP 2011 nr 19-20, poz. 260, z dnia 13 lipca 2011 r., I UK 12/11, LEX nr 989126). W przypadku T. B. okres nieskładkowy jest jednak tak krótki (10 dni), że jego uwzględnienie w spornym stażu nie ma wpływu na rozstrzygnięcie.

Analiza zarzutu obrazy prawa materialnego, a w szczególności uzasadnienia zarzutu, prowadzi do wniosku, że apelujący nie zwalcza ustalenia, iż nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy „prac przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowodorowym” przewidzianych w załączniku do rozporządzenia RM z dnia 7 lutego 1983 r. - wykaz A dział XIV poz. 12. T. B. nie miał uprawnień spawacza i przyznał w toku procesu, że czynności spawania wykonywał sporadycznie, było to spoinowanie wstępne w ramach przygotowywania elementów konstrukcji dla spawaczy.

W motywach apelacji pojawił się wywód, że obowiązki skarżącego na stanowisku ślusarza odpowiadały pracom określonym w wykazie A dział III poz. 78: „szlifowanie lub ostrzenie wyrobów i narzędzi metalowych oraz polerowanie mechaniczne”. Stanowczo stwierdzić należy, że brak jest dowodowych podstaw do poczynienia takich ustaleń. Świadek Z. B. zeznał, że wnioskodawca jako ślusarz w warsztacie pracował z młotkiem i przecinakiem. Zeznania te złożył w obecności wnioskodawcy, który w żaden sposób tego nie zanegował, choć odniósł się krytycznie do innej części zeznań tego świadka („świadek przesadził z tym spawaniem” - k. 38 i wersja elektroniczna k. 40). Do odwołania T. B. załączył pisemne oświadczenia własne i tego świadka, w których znalazły się zapisy, iż w warsztacie remontowym wnioskodawca uczestniczył w wytwarzaniu nowych elementów oraz remontowaniu używających się urządzeń cementowni (k. 4). Nie ma w materiale dowodowym jakichkolwiek miarodajnych źródeł uzasadniających ustalenie, że ubezpieczony pracował jako szlifierz czy ostrzacz, a zatem, że w ramach pełnej dniówki roboczej pracował przy pomocy szlifierki, ostrzarki czy palnika acetylenowo-tlenowego.

Z podstawy faktycznej rozstrzygnięcia wynika, że w warsztacie remontowym Kombinat (...) - Wapienniczego w W. Zakład w D. obowiązki remontowe wykonywała brygada ślusarzy. Wnioskodawca jako jeden z nich także wycinał, szlifował, przygotowywał elementy metalowe do dalszej obróbki, a nawet malował. Jak zeznał świadek Z. B. - wnioskodawca pracował fizycznie w warsztacie. Czynności ślusarskie ubezpieczony wykonywał manualnie, posługując się młotkiem i przecinakiem. Nie ma dowodowych podstaw do ustalenia, że stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował przy użyciu szlifierki lub palnika, choć nie można wykluczyć, że takich narzędzi i urządzeń również używał. Fakt, że w warsztacie panował hałas i występowało zapylenie sam w sobie nie upoważnia do ustalenia, że wnioskodawca pracował na stanowisku w warunkach szczególnych. W judykaturze utrwalone są zapatrywania, wykonywanie pracy w bezpośrednim sąsiedztwie osoby zatrudnionej na stanowisku w warunkach szczególnych (przy

spawaniu) nie uprawnia do emerytury w obniżonym wieku (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 2008 r., I UK 192/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz. 79).

Podkreślić przy tym trzeba, że w sprawie o emeryturę wszystkie przesłanki nabycia prawa do świadczenia wykazać musi osoba zainteresowana uzyskaniem świadczenia. Zaskarżenie decyzji organu rentowego nie powoduje zmiany w rozkładzie ciężaru dowodu i to po stronie ubezpieczonego leży powinność udowodnienia swoich twierdzeń, z których wywodzi skutki prawne co do faktów istotnych w sprawie. Reguły dowodzenia w procesie cywilnym (art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c.) zobowiązują bowiem strony do wskazywania dowodów, z których wywodzą one skutki prawne. Ogólna zasada rozkładu ciężaru dowodu jest regułą w znaczeniu materialnym wytyczającą kto poniesie skutki nieudowodnienia faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, natomiast przepis art. 232 k.p.c. wskazuje kto ponosi ciężar dowodu w znaczeniu formalnym, czyli kto powinien przedstawiać dowody. Kwestia ta była wielokrotnie analizowana w orzecznictwie Sądu Najwyższego, czego przykład stanowi wyrok z dnia 2 lutego 2012 r., II UK 144/11, (Legalis nr 465633) wydany w sprawie o emeryturę w obniżonym wieku, w którym Sąd Najwyższy jasno wyłożył, że w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych zainteresowany świadczeniem wykazać powinien fakty uzasadniające jego prawo (zob. także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2013 r., III UK 129/12, Legalis nr 750400). T. B. nie posiada świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych wystawionego przez Kombinat (...) - Wapienniczego w W., wymaganego przepisem § 2 ust. 2 rozporządzenia RM z dnia 7 lutego 1983 r. Dokumentacja pracownicza w okresie tego zatrudnienia (akta osobowe) także nie potwierdza wykonywania przez wnioskodawcę w okresie spornym stałej pracy przy szlifowaniu, ostrzeniu i polerowaniu mechanicznym wyrobów metalowych. Również osobowe źródła dowodowe nie dają podbudowy do takiego twierdzenia. W konsekwencji uznać należy, że zawarta w apelacji teza, iż skarżący jako ślusarz warsztatowy pracował stale i w pełnym wymiarze na stanowisku wskazanym w wykazie A dział III poz. 78, stanowiącym załącznik do przywołanego rozporządzenia - jest twierdzeniem gołosłownym.

Jeśli chodzi o okres zatrudnienia ubezpieczonego w Kombinacie (...) - Wapienniczego w W. Zakład w D. na stanowisku technika i starszego technika, to zauważyć należy, że w aktach osobowych zachowały się zakresy czynności wnioskodawcy na tych stanowiskach i na ich podstawie Sąd Okręgowy poczynił szczegółowe ustalenia w przedmiocie charakteru obowiązków ubezpieczonego w dziale planowania. Świadek S. K., zastępca dyrektora ds. ekonomicznych i pracowniczych, zeznał, że wnioskodawca pracował wówczas w biurze, jak i w warsztacie. T. B. podał, że jako technik ds. planowania przede wszystkim zbierał zamówienia do produkcji pomocniczej, przekazywał je do warsztatu, dopilnowywał realizacji w odpowiednich terminach, w ramach tej pracy 50% czasu spędzał w biurze, a 50% w warsztacie. Także co do tego okresu nie ma oparcia w materiale dowodowym twierdzenie, że ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał kontrolę jakości produkcji na oddziale (wydziale), w którym jako podstawowe wykonywane były prace w warunkach szczególnych (wykaz A, dział XIV, poz. 24). Trafnie Sąd Okręgowy przywołał wielokrotnie wyrażane w orzecznictwie zapatrywania, iż nie jest dopuszczalne uwzględnianie przy ustalaniu stażu szczególnego takich okresów pracy, w których w ramach dobowej miary czasu pracy równocześnie wykonywane były inne prace, nie oddziałujące szkodliwie na organizm pracownika, przez co zatrudniony nie wykonywał stale pracy szkodliwej w pełnym wymiarze obowiązującym na zajmowanym stanowisku pracy. W judykaturze ukształtował się pogląd, że od tej reguły istnieją dwa odstępstwa. Pierwsze z nich dotyczy sytuacji, kiedy inne równocześnie wykonywane prace stanowią integralną część większej całości, dającej się zakwalifikować pod określoną pozycję załącznika do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r., a drugie dotyczy przypadków, kiedy czynności wykonywane w warunkach nienarażających na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia miały charakter incydentalny, krótkotrwały, uboczny (zob. wyrok Sąd Najwyższego z dnia 24 czerwca 2015 r., II UK 260/14, LEX nr 1764810). T. B. przez połowę swej dniówki na stanowisku technika i starszego technika wykonywał czynności w biurze, zatem jego obowiązki administracyjne miały charakter stały, a nie incydentalny. Nie można też uznać, że prace typowo administracyjne stanowiły integralną część większej całości, która daje się zakwalifikować pod określoną pozycję wykazu. Nie zostało bowiem wykazane, że wnioskodawca sprawował kontrolę jakości w wydziale (oddziale), w którym jako podstawowe wykonywane były prace w warunkach szczególnych, skoro planował, dbał o zaopatrzenie materiałowe oraz kontrolował terminowość i jakość wykonywania zleceń w warsztacie, a znaczące prace warsztatowe wykonywała brygada ślusarzy. Nadto sama kontrola jakości produkcji, kwalifikująca zatrudnienie na danym stanowisku pod poz. 24 działu XIV wykazu A, stanowiła tylko jeden z elementów

składowych zakresu czynności technika i starszego technika w dziale przygotowania i rozliczania produkcji oraz w dziale planowania umów i rozliczeń. Pisemne zakresy obowiązków pokazują przy tym, że nie była elementem dominującym.

Sumując, choć w apelacji formalnie nie postawiono zarzutu naruszenia prawa procesowego (poza nieważnością), to wywody skarżącego odnośnie obrazy art. 184 ustawy emerytalnej stanowią jedynie polemikę z prawidłowymi ustaleniami Sądu pierwszej instancji. Sąd Okręgowy dokonał trafnej oceny materiału dowodowego i wysnuł na tej podstawie właściwe wnioski. Skoro przedmiotem sporu jest prawo do emerytury, którego przyznanie uzależnione zostało od spełnienia wszystkich wymaganych prawem przesłanek, to niespełnienie jednego z ustawowych warunków niezbędnych nie daje prawa do tego świadczenia. Prawidłowy jest wyrok Sądu Okręgowego, akceptujący sporną decyzję ZUS, gdyż wnioskodawca nie wykazał 15. letniego okresu pracy w warunkach szczególnych na dzień wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c., bezzasadną apelację ubezpieczonego oddalił.